

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any I

Barcelona 10 de Desembre de 1880

Núm. 16

PREUS DE SUSCRIPCIÓ				Se publica 'ls días 10, 20 y 30 de cada mes		PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	
	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES		ANY	SEMESTRE
Espanya y Portugal	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals		Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts
Països de l' Unió Postal	76 *	40 *	*	*		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	3 pesos forts

No's servirà cap suscripció que no's pagui per endavant

EDITOR - PROPIETARI
CARLOS SANPONS Y CARBÓ
UNIÓ, 28
BARCELONA

Y en los otros països, los preus d'Espanya y ademés lo franqueig

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per R. = NOSTRES GRABATS, per Eduard Tamaro. = LA REYNA DE LA FESTA (poesia), per J. Franquesa y Gomis. = MEFISTOFELE, per Joseph Rodoreda. = DEL INTERMEZZO (traducció), per Benjamí Giberga. = LO CAPELLÀ MORO DE LA LLONJA (continuació), per Pere d'Alcàntara Penya. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS. = BELLAS ARTS, per A. Gallard.

GRABATS. — DETAILS DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE BARCELONA. = RETRATO DE LA DUQUESA D'OXFORT. = ENRICH BOITO. = RIBERAS DEL LLOBREGAT. = MOSTRA DE GRABATS del primer volum de las Memorias de la Associació Catalanista d'excursions científicas.

Ja sabém que nostra Junta de Sanitat val molt y moltissim individual y colectivament considerada, mes això no ha de ser obstacle, pera que 'n aquesta qüestió, deixém consignadas las nostres opinions, gens conformatos á las sevas, pera lo qual nos alenta en gran manera la opinió unànim de casi tota la premsa de Barcelona, prova evident y palpable de lo molt que hi ha d' haber de discutible en la trascendental resolució que acaba de sancionar la Junta de Sanitat.

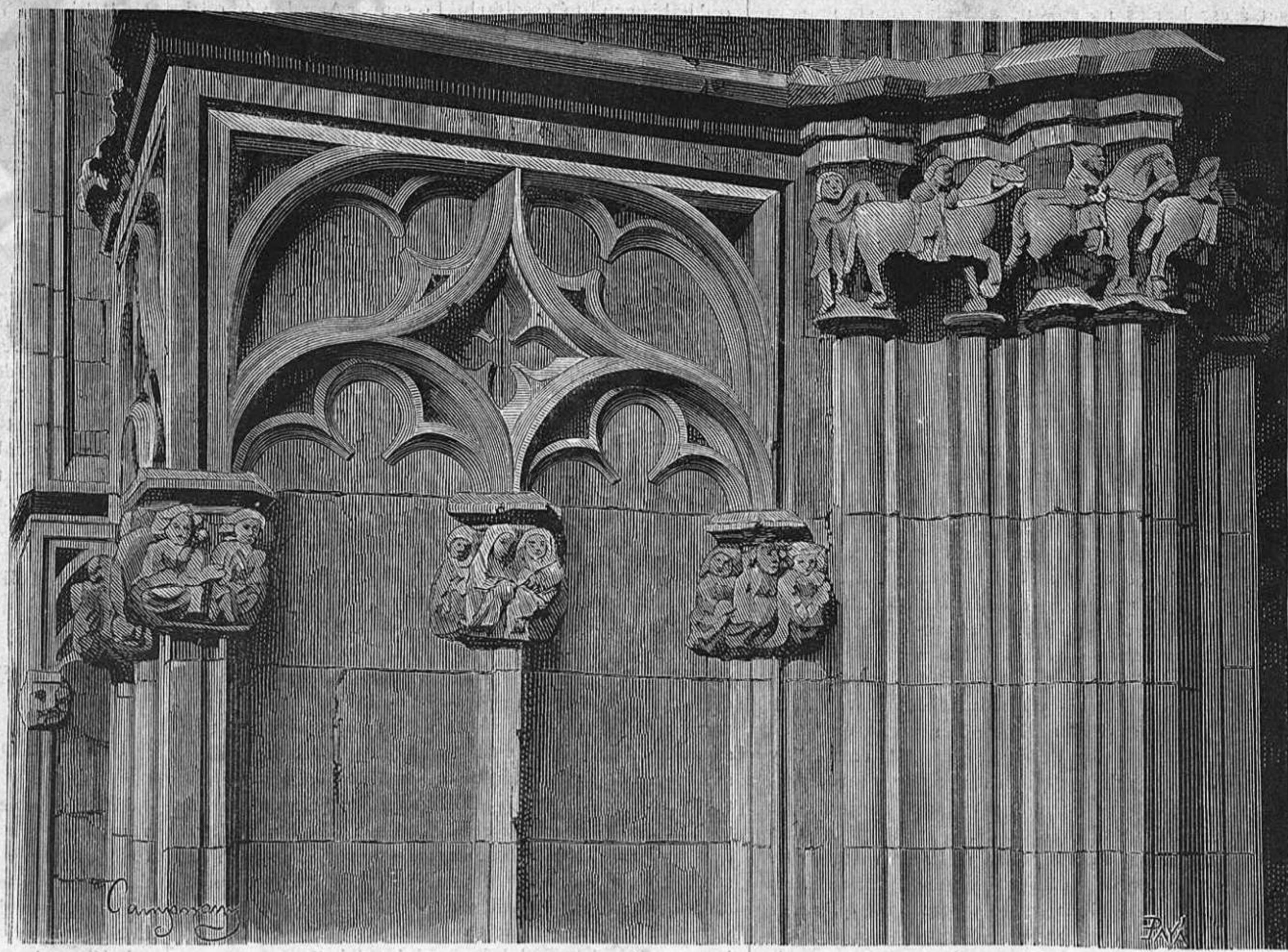
Suposém que serán motius purament econòmichs los que haurán induhit á nostres edils al emplassament del Cementiri en la Torre dels Pardals, y això podria

disculparlos un tant; pero no per això debian ferse sorts á las prescripcions categòricas de l' Higiene pùblica, ja que en últim cas tinguessen que fer cas omis dels articles de la lley; concedim que deguessen atendres las condicions econòmicas al tractarse d'aquest projecte com á molt importants pera la possible realisació del mateix, pero també debian comprender qu' es preferible mil vegadas deixar de realisar una millora, per més que siga apremiant com la que 'ns ocupa, á efectuarla en las detestables condicions qu' aném apuntar molt á la lleugera.

La situació del terreno escollit en lo cas present, no

CRÒNICA GENERAL

Ha arribat lo torn á la qüestió pera reclamar l' atenció de nostras primeras corporacions sabias y administrativas. La Junta de Sanitat, Ajuntament y Junta del Cementiri han lograt ja posar-se d' acord, en lo referent al siti d' emplassament de la nova necròpolis; los únicis qu' en aquesta qüestió dissenteixen del parer de tan respectables entitats, son los preceptes de la lley y de l' higiene qu' en lo cas present han sigut desdenyosament prostrèguts. Tant com son d' alabar los esforços de las corporacions aludidas en procurarnos un nou Cementiri demandat imperiosament per l' insuficiència del actual y per haverse ja arribat en lo mateix al estat què 'ls higienistas denominan de saturació del terreno, son dignes de censura la lleugeresa y poch tacto ab que s' intenta ocurrir á tan indispensable necessitat. En efecte lo siti anomenat Torre dels Pardals ahont s' ha d' aixecar lo nou Cementiri, segons la desgraciada concepció de nostre Ajuntament Exelentíssim, s' troba situat entre 'ls termes municipals de San Martí y San Andreu, no gens lluny d' aquestas poblacions y atravesat sub-terràneamente per las conduccions d' ayguas de companyias tant importants com ho son la de Dos Rius, y moltas altres ab quals caudals s' alimenta principalment nostra ciutat.

DETAILS DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE BARCELONA

es lo més á propòsit pera l' emplassament d' un Cementiri; prescindim de la situació al N. de la Torre dels Pardals, perque si be aixó es un defecte per alguns, no son pochs los higienistas qu' ho consideran com una qualitat altament recomanable, pero contraindica del tot l' emplassament del Cementiri en lo terreno de que parlém la proximitat de las poblacions de San Martí y San Andreu y de moltes altres edificacions aisladas encara més properas que 'ls pobles anomenats y que forsosamente reberian d' una manera molt directa los miasmas que despenderia l' Cementiri, dels quals tam poch se liurarria nostra ciutat, per que afavoriria en gran manera sa migració la tramontana ó vent Nort que en certas temporadas se deixa sentir en nostra ciutat. Aixis donchs, suposant que la lley no prohibis, com ho fa molt terminantment, la instalació de Cementiris á mènors de mil metres de las poblacions y cent de qualsevol edificació aislada, l' higiene s' oposaria obertament á la construcció del Cementiri en la Torre dels Pardals.

De més á més: lo terreno escollit està atravesat subterraneament per las conduccions d' ayygas de diversos manantials que venen á alimentar nostre ciutat; es ja sabut que 'ls cossos en putrefacció despedeixen miasmas en totes direccions sense que sigan obstacle per tal emisió las corrents d' ayyga, las quals conduheixen las particulas miasmáticas en un estat de suma divisió, poguent propagar de tal manera innumerables malalties y sent molts vegadas origen d' epidemias qu' han ocasionat horrorosas mortandats; y 'ns estranya que la Junta de Sanitat no s' haja fixat sobre aquest extrém quan encara deu guardar fresca la memoria de la epidemia de febre tifóidea que regná en Barcelona en la tardor del any passat, y que segons opinió de reputats professors pogué molt be deuerer son origen á la transmisió miasmática per las vías indicadas, per alguna de las conduccions d' ayyga qu' affueixen á nostra ciutat.

La constitució del terreno tampoch abona l' acort que tant inconsentment ha sancionat la Junta de Sanitat ja que no conté una capa suficient de terra que permete cavar las fossas á la profunditat convenient pera evitar que 'ls miasmas se despedeixin en l' estat de mínima divisió qu' es de desitjar; aixó suposant que l' terreno fos suficientment sech pera afavorir una rápida y completa descomposició, qualitat que no reuneix segons se 'ns ha asegurat per bon conducto. Altra contraindicació pera emplassar lo Cementiri en la Torre dels Pardals.

Si á nosaltres que som complertament profans en aquestes qüestions, se 'ns ocorren ja inconvenients de tal bulto, figurintse nostres lectors los que podrán oposar-se al acort de las tres corporacions esmentadas, per personas y entitats colectivas iniciadas en los intrincats problemes de l' Higiene pública, qual autorisada veu esperém que 's deixará sentir en un cas tant important com lo present. Las reclamacions alsantse de tal acort sembla que menudejan per part dels més directament perjudicats en aquest assumpte; no volém creurer com assegura un periódich, que l' senyor Gobernador s' haja negat á escoltarlas no sols porque ab questa manera de procedir faltaria obertament á la lley, sino també porque aixó desdiria de la proverbial sollicitud que fins ara han merescut nostres assumptos á tan elevada autoritat. Si no es convenient deixarsc impresionar per veus aisladas, molts vegadas fillas d' un esperit discòl á tot lo que siga d' interès general, en cambi quan es la veu de tothom la que s' aixeca y 's retreuen arguments de pes pera fundamentar tals reclamacions, lluny de ser aquellas un tolle-tolle molest é impertinent pera las autoritats, dehuen aquestas escoltarlas ab atenció, veurer lo que hi ha de just en elles y atendrelas en lo possible, porque en aquest cas la veu del poble seria verdaderament la veu de Deu, com deyan los romans.

**

L' interès de la desena nos porta ara al Teatro Español de Madrid; la transició no es tan brusca com podria pensarse després de las precedents ratllas dedicadas á la qüestió del Cementiri. En efecte, en aquell coliseu ha tingut lloch últimament un estreno d' Echegaray, qual musa, segons expressió d' un distingit crítich de Madrid, es la *musa de la muerte*, y que per acabar de fer bona aquesta calificació acaba de donar al públich sa celebrada obra *La muerte en los labios*. Ja es sabut de tothom que 'ls estrenos d' Echegaray, constitueixen verdaderas solemnitats literaries y que tenen lo privilegi de atraurer, poser ab l' atracció de la serpent, quant de notable conté Madrid en lletres, en capital, en títols y en bellesa. Los problemes que l' senyor Echegaray presenta en lo prosceni subjungan y fascinan per més que raras vegadas, ó més ben dit may, logre donarlos una solució que satisfassi als esperits rígits en materias de moral; mes siga com se vulga, sab aquest autor solicitar tan vivament las emocions de los espectadors, qu' acaba per ferse concedir, com per dret de conquista algunas vegadas, lo titol de dramàtic de primera forsa no sols

de sos admiradors més entusiastas sino també de sos adversaris més declarats.

Los periódichs de Madrid han vingut aquests últims dies detallant ampliament l' estreno de *La muerte en los labios* que tingué lloch la nit del 30 de Novembre publicant extrets y reproduint escenas y fins actes enter del drama en qüestió, lo qual fa que en l' hora en que escribím aquestas ratllas tinga noticia d' ell la majoria de nostres lectors, y que son argument corre ja de boca en boca entre 'ls amateurs qu' esperan ja que nostras empresas teatrals se decideixin á ferlo coneixer de nostre públich, pretensió justissima á la que segons notícies atendrà dintre de pochs dias la companyia del Teatre Romea.

Los personatges que jugan en l' acció son tots á qual més interessants; entre ells sobressurt la colossal figura de Miquel Servet, nostre insigne compatrici y descubridor de la circulació de la sang, que fou víctima del fanatisme religiós dels reformistas de Ginebra y que precisament lo senyor Echegaray presenta en l' escena en l' època en qu' aquells desplegaban ab més furor lo aparato de sus abominables tiranías; Conrat y Margarita, creacions poéticas del autor, d' una veritat y una bellesa incomparables y sobre quals amors gira principalment l' acció del drama; Berta, mare ignorada de Conrat, secret que descubreix inconscient al recordar ab horror una de las escenes de persecució de que fou víctima á Witemberg per part de son mateix espos Walter, fanàtic renkorós qui ni á sa mateixa esposa perdoná lo *crim* d' esser catòlica. L' empederniment d' aquest sectari arriva fins al punt de mostrarse desagradit á Jacobo, sabi metje, deixable apassionat de Servet, que l' hi salvá la vida en un paroxisme que l' hi sobrevingué en casa de Margarita, y que com á tots los demés personatges de l' obra, fa víctima del odi que sent per la culminant figura de Servet. La fatalitat que desempenya un paper principalissim, sino únic, en totes las obras del senyor Echegaray fa que Walter ab sa deacció, siga causa de la mort de son mateix fill Conrat, després qu' aquest l' acaba de tornar á la vida, ab la pòcima preparada per Jacobo, que l' hi administrá després de terribles fluctuacions, de las que logra triunfar gracies á las exhortacions sublimement generosas de Servet.

**

No te perqué felicitarse l' Ateneo Barcelonés del èxit de los concursos d' enguany; segons los dictámens que llegí en la sessió inaugural lo secretari general senyor Corominas, los de las seccions d' Historia y Ciencias exactas no pogueren otorgar cap distinció als travalls que varen presentarse; únicament en lo certámen musical se concediren dos accésits als senyors Ribera y Barba y un premi extraordinari al senyor Rodoreda.

Al senyor Angelon pertocava fer aquest any com á president del Ateneo lo discurs d' apertura y ab aquest motiu esculli com á tema de sa oració « El problema social, » tema importantissim qual sol enunciad debia ja solicitar l' atenció del numeros y escullit auditori qu' habia acudit á escoltarlo. Lo senyor Angelon en mitj del revoltat conjunt d' interessos opositos en que s' agita nostra societat veu tant sols un problema d' indispensable resolució; lo problema de l' ignorancia, del qual dependeix que l' quart estat prenga la part activa que l' hi correspon en la vida social dels nostres temps; en efecte sens que considerém la ignorancia com á únic problema qu' ha de resoldre la societat moderna, lo considerém com lo que més nos ha de dar que fer per alcansar sa resolució si es qu' aixís estiga escrit que tingüem de lograrla, puig qu' està procreat per aquest antagonisme de classes qu' subsisteix desde que mon es mon, per la coexistencia del pobre y del rich, del mestero y del dilapidador, per la lluya perpètua del xavo contra'l quarto que ve rosegant l' existencia de tots los pobles y de todas las rassas.

Ja que de solemnitats académicas parlém just es que 'ns ocupem de la recepció de l' Academia francesa de M. Labiche vaudevillista distingit y quals produccions han vingut desde llarchs anys formant las delicias del públich del teatre del Palais Royal. Ben segur que no faltarà qui censuri l' accés en un cos tan sapientissim de M. Labiche que no pot retraire com á merit personal sinó l' de ser autor de aquestas innumerables pessas que son tan del agrado de nostres vehins, encara qu' en ellas hi haja derramat lo tresor de sa gracia y donaire incomparables. Nosaltres no hem de seguir á aquests esperits escrupulosos perque respectem tots los gèneros y reconixèm qu' en tots ells pot ferse l' autor eminent y tan admiré d' Calderon y Shakespeare en sas concepcions sublimes com á don Ramon de la Cruz en sos inimitables saynetes, qual ingenuitat y senzillesa en la pintura de las costums de certas classes hi fet la pesadilla dels que s' han proposat seguir sas petjades. Lo nou académich fou apadrinat per M. C. Legouvé y en son discurs de recepció feu l' elogi de son antecesor M. Silvestre de Sacy al qual va contestar M. Johann Lemoine, lo conegut redactor del *Journal des débats*.

En l' Academia espanyola ha tingut lloch l' elecció del senyor Menendez Pelayo, com académich de la llengua; aquesta elecció que venia anunciantse desde molt temps y que prometia ser molt disputada ha acabat en definitiva obtenint los votos de tots los académichs, feta excepció de un que segons hem sentit á dir ha sigut lo del senyor Castellar. Lo senyor Menendez Pelayo apenas compta vint y cinch anys y ben segur que sols per aquest motiu debia despertar los escrúpuls de certs académichs molt amics de classes y categorías moltas vedades més reconegudas qu' examinadas. Ab aquest motiu felicitém de tot cor al senyor Menendez y Pelayo antich deixeble de nostra Universitat.

**

A una escena curiosíssima doná lloch un banquet de més de doscents sorts y muts que's reuniren en un restaurant de Paris pera celebrar l' aniversari del naixement del abat l' Epée. L' acte fou animat sense que poguessen trobarse á faltar entre 'ls comensals las facultats de que desgraciadament se trobaven privats. Al arriar á las postres varen pronunciar-se discursos que foren rebuts ab gran entusiasme y un poeta també sorty mut recità una poesia original titolada *Le lac Leman*; pero ara ve lo més curiós de l' escena y es que un mut s' aixecá pera cantar (sic) varis cançons empleant un llenguatge mímich inventat per ell. Per últim en un escenari improvisat en lo fondo de la sala, se representá per actors muts la comèdia de Molire *Le malade imaginaire*.

**

Sarah Bernhardt, l' artista incomparable del Teatre Francés, continua rebent los aplausos dels neo-yorkins y ab ells al mateix temps que consolida sa reputació augmenta sa fortuna en la que tanta part hi te lo mérit de la actriu com l' explendides y munificència dels magnats que tan vivament ha sapigut escitar.

L' entusiasme per Sarah Bernhardt ha succehit á la agitació que entre 'ls yankees de New-York havia promogut l' elecció presidencial y que si s' arriva á prolongar amenasava acabar omplint tots los manicomis de la confederació. Vejis sinó las exentricitats á que aquella ha donat lloch per medi de postas á las que son tan aficionats los fills del Nort-América, y que prenem d' un acreditat diari de New-York.

Un demòcrata de Memphis que perdé la posta presidencial s' dirigí pera complir lo pactat á la plàssa principal de la població, ahont va colocarse de cap á terra, mentres que 'ls que l' sostenian pels peus l' hi lligavan ab ells una bandera ab lo retrato de Garfield y l' obligavan á permaneixer en aquesta postura los cinch minuts convinguts. L' amo d' una bodega d' Oswego perdé son establiment qu' habia apostat contra una carniceria immediata. En Ogdensburg un ciutadà apostá son bigoti contra unas patillas d' un garfilista per lo qual habent perdut se l' afeità y l' enviá al vencedor baix carpeta. En Baltimore l' demòcrata s' veié obligat á conduhir al republicà en una carreta de ma y com aquest no escassejés las burlas al conductor al terminar l' apostà rebé una solemne palissa de son contrincant. Joseph Miller doná un paseig pel carrer en que vivia en Rochester embolicat ab una bata de la seva dona y seguit d' una munió de quixalla que capitanajava l' republicà.

**

La República dominicana obra una suscripció entre totes las nacions d' Amèrica á fi d' erigir un monument que continga 'ls restos de Cristofol Colón que segons pretent lo govern de dita República varen descobrirse en la catedral de Santo Domingo lo dia 10 de Setembre de 1876. Si l' govern dominicà espera pera l' erecció del monument lo posseir autènticament los restos del inmortal descubridor de l' Amèrica ben segur que l' hi han de sobrar totes las cantitats que recaudi perque avuy s' ha provat ja fins la evidència quins son realment los restos de Colón y lo lloch ahont descansan, lo qual no pot ignorar la parodia de govern que funciona en aquella república.—R.

NOSTRES GRABATS

DETALLS DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE BARCELONA

Més d' una vegada deurá ocupar-se LA ILUSTRACIÓ CATALANA del millor monument ojival de Barcelona, la Catedral, y per aquest motiu are per totes es útil recordar alguns antecedents.

Es presunible que ja en lo segle IV existiria en lo lloch de l' iglesia actual aproximadament, un temple cristià qual existència y advocació de la Santa Creu

consta en lo segle vi, en termes de que hi fou celebrat un concili. En lo segle ix restaurada per lo zel del bisbe Frodoino, qui també trobá en 880 en Santa Maria de las Arenas las reliquias de V. M. Santa Eulalia, prengué desde llavors lo títol de Santa Creu y Santa Eulalia, títol que no ha sofort després alteració.

En lo segle xi, després de las grans vicissituds deguera y extermini per las invasions repetidas dels alarbs en lo anterior, don Berenguer I, lo vell, y sa segona muller donya Almodis conseguiren que als 18 de Novembre de 1058 fos feta la solemne consagració de un nou temple, la que celebrá lo arquebisbe de Narbona, llavors metropolitá, per trobarse desolada Tarragona. Aquests son los mateixos que contenen las dos urnas colocadas en la paret de la sacristia.

Als d' aquest temple, segons pot conjecturarse d' esplèndit estil romànic y molt rich en alhajas; á últims del segle XIII ó sia en 1298 fou comensada regnat don Jaume II l' edificació de la present grandiosa obra ojival, deguda en bona part als aussilis de la Ciutat, á la concessió de diferents tributs per part dels Reys y als donatius diversos sobre tot de diferents bisbes, y entre aquests principalment, don Francisco Climent Sapera.

Aquest fou qui costejá en sa major part los claustres dels que fou posada la última clau en 1438, vuit anys després de la mort d' aquell insigne prelat, qui havia sigut també arquebisbe de Saragossa y Patriarca de Alexandria.

Segons pot donarne indici nostre grabat, los citats claustres, obra dels distingits Bartomeu Gual, Andreu Escuder y Pere Clapés; descollan per son fácil trassat, sas agudas ojivas y lo primor de sos adornos escultòrichs, faltantlosi encara son principal complement quèl serian los calats y columinetas en totas sas arcades com en los Vich, per exemple, y lo segon cos que al menos en las tres parts separadas del temple deuria completar l' obra.

Segons pot veurers en lo grabat, los aristons tenen magníficas motlluras ojivals y los menuts y agrupats capitells de sas columnetas, son un aplech variadíssim d' escenes familiars ó religiosas; grupos de vestuari, plantas, etc. Los capitells dels grupos de columnas de cada arcada desarrollan passos de l' antich y del Nou Testament, ab multitud de figures, cavalls y altres adzemblas, edificis, utensilis, armas, etc., essent per lo tant un aplech interessantíssim pera la historia de l' art en l' Estat Mitjana.

Per primera vegada han sigut reproduïts alguns d' aquests hermosos details per l' expert fotògrafo don March Sala, y complau á LA ILUSTRACIÓ donar d' ells una mostra fidelíssima, no sols pera que puga difundir-se son coneixement, sinó també estimularse son detinut y aprofitós estudi.

RETRATO DE LA DUQUESA D' OXFORT

En altre dels números de LA ILUSTRACIÓ parlarem de Van-Dyck y sas obras presentant mostra d' un de sos quadros en que apareix son retrato.

Avuy tenim ocasió de reproduuir lo retrato de la duquesa d' Oxford notable quadro del Museo nacional de Madrid, ahont figura ab lo n.º 1245. Realza lo buste y encarnació, son esplèndit vestit de seda negra ab amples mánegas y algunas joyas y lo fondo está ben buscat donant al retrato aquella vida peculiar dels executats per tan distingit mestre.

ENRICH BOITO

Lo distingit autor de l' ópera *Mefistofele* últimament posada en escena en lo gran teatre del Liceo, nasqué en Padua als 24 de febrer de 1842, ingressant en 1853 en lo Conservatori de Milan, notable escola que freqüentá fins á 1862 havent contret allí l' intima amistat que conserva ab lo mestre Faccio qui ab singular pericia ha dirigit los ensaigts de dita ópera y ab gran èxit ha dirigit l' orquestra del mencionat teatre del Liceo.

Boito apassionat també per la poesía, la cultiva component desde 1861 en que escrigué *Le sorelle d' Italia*, diferents llibrets pera óperas, algunas de las quals poszá en música ab unió de dit mestre Faccio. Ultimament ha sigut editat en Turin un volüm de sas obras titulat: *Il libro dei versi* y allí descolla particularment son poema titulat *Il re Orso*.

Boito y Faccio pensionats pel govern d' Italia, efectuaren un llarch viatge per l' estranger, afirmantse més y més lo primer en sa idea de l' importancia de la lletra per lo bon desarollo d' una composició musical.

Ab aquesta convicció escriugué lo *Mefistofele*, reduxit á la primera part solament del gran poema de Goethe, més després l' ampliá com are apareix ab algunas escenes de la primera part y un prólech, ab lo que conseguió completar l' idea del poema, produint una obra musical que no sols tenia divers caràcter de las que escrigueren altres compscitors sots lo títol de *Faust*, sinó que rivalisá brillantment ab l' inspirada ópera de Gounod.

Lo 5 de Mars de 1868, fou estrenada l' ópera *Mefistofele* en lo teatre de la Scala de Milan, obtenint èxit

poch favorable per diversas causes; més arreglada y posada en escena en Bolonia als 4 d' Octubre de 1875 restà son èxit asegurat.

Ademés del *Mefistofele* (del grèch, *enemich de la llum*), lo mestre Boito ha compost ab gran intel·ligència altres molts llibrets com lo de *Amleto, Ero y Leandro* quèl música tenia escrita y destruït en 1868, lo poema de Neron del que fa alguns anys treballa la composició musical, lo d' *Otello* destinat segons se diu al mestre Verdi y altres molts especialment los destinats als poemas y algunas óperas de Wagner.

Lo distingit crítich musical senyor Rodoreda s' occupa en altre part del número del èxit del *Mefistofele* y pera nostra tasca es prou haber cridat l' atenció respecte á son reputat autor.

RIBERAS DEL LLOBREGAT

Degut al pinzell de nostre paisà senyor Carbonell presentem en aquest número una reproducció del bonich paisatje d' ivern que te per objectiu las variadas riberas del Llobregat y que pintà ab aquella soltura y perfet coneixement de la naturalesa de que ha donat mostra en varias altres de sas composicions algunas últimament exposadas.

MOSTRA DE GRABATS

DEL PRIMER VOLÚM DE LAS MEMORIAS DE L' ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

Veïnes la Secció de llibres rebuts ahont nos ocupém d' aqueixa obra interessant.

EDUARD TÁMARO.

LA REYNA DE LA FESTA

Era un dia de flors y de poesia,
era l' esclat del Maig
y l' ayre per la festa 's removia
rebejantse en onades desficiose
d' aromes y colors y llums y cants.

La antiga sala ab sos trofeus de gloria
y rojos estandarts
entre 'ls escuts, puntals de nostra historia,
veya agitarse la frescò y la vida
dessota de sos vells entexitats.

Los nostres poetes en munió ufanoza
aparexian tots
nobles campeons de l' oriflama hermosa
que porta escritas com á xifres santes
los dolços mots de Patria, Fé y Amor.

Dames y nines, fronts de rosa y lliri
ab mirades de foch,
glatint lo cor, cercavan ab deliri
qui seria la Reyna de la festa
pera donar son premi als guanyadors.

Y jo t' en vaig fe á tú, cor de ma vida,
somni de mos sentits,
jo vaig portar tota avergonyida
al trono de la gloria hont t' enlayrare,
sacerdotissa del altar gentil.

¡Oh quin instant! acorts melodiosos
de música triomfal,
grat oreig de murmulls armoniosos,
ofegats per la plena, ardent salva
dels picaments de mans.

Y jo en ta mà posí la flor guanyada
sceptre digne de tú
y com á Reyna fortes aclamada;
tota una Cort de sabis y poetes
te vingué á recullí 'l present volgut.

Tots tots tresors de creus y pedreria,
ton rossech de satí,
tos llassos y tes flors, tot s' enfosquia
ab los raigs de los ulls, raigs de ma gloria
qu' enllumenaven tot mon esperit.

Dia de Maig, de flors y de poesia:
tots aquells poms guarnits
de donzelles sentian gelosia
per tu, pubilla hermosa de la festa,
qu' eras la millor flor d' aquell jardí.

Guarda 'l recort d' aquell instant dolcissim,
á anima del cor meu,
mostra fidel de nostre amor purissim
serà 'l segell sagrat de prometensa
d' unir los nostres nomes eternament.

Angel qu' ha d' endolsir tota la pena
que flagelli mon front,
quan nos farem de nostres cors ofrena

á devant del altar, dolsa amor meva,
recordaré aquell instant de goig.

Y aqueix recort serà en nostra vellesa
raig de sol en l' ivern,
y per ell potsé en sent de la Mort presa
unirà nostres nomes com en garlanda
una matexa branca de lloret.

J. FRANQUESA Y GOMIS.
Maig de 1880.

MEFISTOFELE

ÓPERA DE ARRIGO BOITO

Vuyt quadros extrets en sa major part del *Faust* de Goethe ab algun petit detall del de Marlowe, foren los escollits per lo músich-poeta Boito pera compondre lo libre de son *Mefistofele* que fa pochs dias se posà en escena per primera vegada en Barcelona. Son aquells quadros: *Lo Prólech en lo cel*, *Lo Diumente de Pasqua*, *Lo Pacte*, *Lo Jardí de Marta*, *La nit del dissapte en lo Brocken*, *La mort de Margarita*, *Lo dissapte clàssich* y *La mort de Faust*. La sola enumeració de las interessants escenes triades per Boito, demostra á més de un plan extens, una importància en la concepció del drama musical major que la de tots los inspirats en la immortal obra del poeta alemany, y si despues de enumararlos passa lo estudiós observador al exàmen detingut de cada una de aquellas escenes tan diferents en sas situacions, encar que lligadas per la idea primordial, deu reconeixé á Boito qualitats especialíssimas de poeta que pocas, poquíssimas vegadas haurá pogut aplaudir en llibres destinats á ser posats en música. Y no se 'ns digui que lo travall de Boito es solzament de traductor, perque coneigudas, la originalitat, excesiva á voltes del poema de Goethe y la immensa diferència en la esencia y forma entre las dues llengües alemany y italiana y no perdent de vista que lo libre *Mefistofele* està escrit en magnífichs y notables versos sens que may se haigí permés son autor tergiversar ni alterar ni per exigències poètiques ni per conveniencies escéniques la idea del creador, deu confessar tot aquell á qui no cegue lo apasionament que lo problema resolt ab tan acert com coneixement per lo *libretista*, entranyaba dificultats grandíssimas.

Anteriorment havém fet una afirmació que deu probarse. Hem assegurat que lo llibre de Boito era lo de concepció més complerta entre tots los inspirats per lo *Faust* de Goethe. Evitaré comparacions, deixaré de citar noms y tractaré de posar en evidència la exactitud de la afirmació. La figura principal del poema de Goethe es la del doctor *Faust*, personificació del incansable obrer de la intel·ligència á qui la ciència y lo estudi continuat no han pogut mostrar la felicitat que per si y per sos semblants somnia. *Mefistofele*, encarnació malchida de la negació absoluta s' atreveix, contant ab tots los recursos de son infernal ingenio y ab la debilitat del home inclinat á las passions, á apostar l' ànima de *Faust* ab lo Senyor de cels y terra. Aquella apostia, los medis á que apela *Mefistofele* per durla á felís resultat per ell y son termini ab la vergonyosa derrota del espírit del mal son lo argument del *Faust* de Goethe. Tot llibre, donchs, escrit sobre aquell asumpto que no respongi al esperit del poema y que no tinga per fi y objecte principal la lluita entre lo bé y lo mal, la tremenda batalla entre Deu y lo esperit de las tenebres: tot llibre en lo qual calsevol-dels personatges qu' en la obra de Goethe son de segona fila, prengui importància principal que ofusqui la del protagonista, objecte de la apostia; podrà tenir, en hora bona, qualitats de conveniència teatral que podrán ferlo apreciable, podrà estar escrit ab estil més ó mènos distingit; pero faltarà á la primera y capital circumstància, á la fidelitat. Lo llibre de Boito comensa ab la apostia y acaba ab la mort de *Faust* redimit y fervorós creyent. Ja may en lo transcurs del drama pert lo argument lo interes que deu animarlo. La ignòcente *Margarita*, tipò del amor real, la apasionada *Elena*, encarnació del amor ideal, tenen la deguda importància; pero aquella no minva lo que no pot abandonar á *Faust* sens desvirtuar la idea tan grandiosa com original que inspirá lo poema de Goethe.

Feta justicia á la fidelitat del autor de *Mefistofele* y passant al exàmen del llibre, mereix Boito sens reserva, la favorable opinió que com á poeta se li regoneix. Acostumats á veure que los llibres de ópera son casi sempre un pretext per que lo músich demostri son talent, nos sorprenen la elevació de concepte, lo llençatge castis y la asombrosa inspiració de que ha donat proves en lo *Mefistofele*. Mistich en lo *Prólech*; popular en lo *Diumente de Pasqua*; apassionat en lo *Jardí de Marta*; fantàstich en lo *Brocken*; dramàtic en la *Presó*; clàssich en lo *Dissapte grech*: tots los accents, tots los gèneros, las situacions més difícils y variades han sigut interpretades ab igual felicitat per Boito. Pera no trovarnos en lo compromis de copiar íntegre lo llibre, omitim detallar bellesas. Considerém

GARCON DEL

que se ha de tener en cuenta es que el resultado de la competencia entre las empresas es que el que gana es el que tiene una mayor eficiencia y menor costo de producción. La competencia entre las empresas es la fuerza impulsora de la economía. La competencia entre los países es la fuerza impulsora de la economía mundial.

RETRATO DE LA DUQUESA D'OXFORT

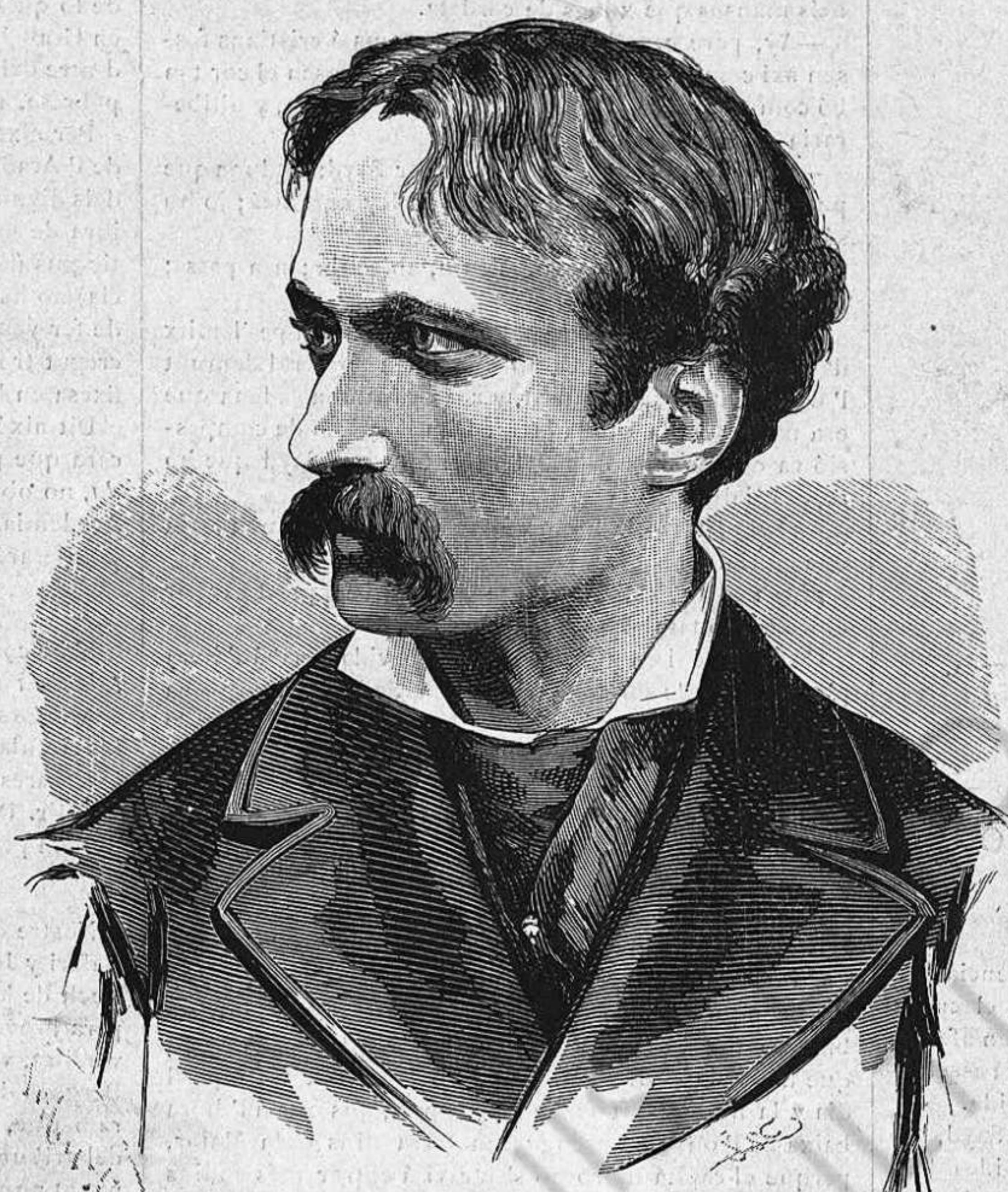
DE VAN DYCK EXISTENT EN LO MUSEO NACIONAL D

DE VAN-DICK EXISTENCE EN DE VERSCHILLEN TUSSEN

For a full list of books, see the Bibliography.

que basta lo dit pera que los lectors de LA ILUSTRACIÓ CATALANA formin concepte de son valor.

Respecte á la música de *Mefistofele* hem de comensar per reconexeli una circumstancia que al nostre modo de veure aumenta molt y molt sa importància; es la exacte traducció de la paraula en lo llenguatje admirable de la melodia. Boito professa las teorías modernas sobre lo porvenir del drama lírich. Enemich acérrim del convencionalisme, de la rutina, dels efectes inmotivats y de tants y tants abusos que amenassan seriament la existencia de la música teatral, no podia crear d' altra manera ni escriure altre gènere. La música de *Mefistofele* es lo necessari complement del llibre á qui no falta may, en cap situació, en lo més insignificant detall. Se ha calificat de wagneriana perque Boito admira á Wagner y pensa com ell. No'ns havém pogut convense de lo fonament d' aquella aseveració, ni havém sabut trobar en tota la partitura de *Mefistofele* una sola frase que recordi la forma original distintiva del mestre alemany. Precisament una de las qualitats que més havém apreciat en Boito, es la manifestació de sa personalitat ab un estil propi, sens necessitat de recorre á engalanarse ab pompes agenes. Altre afirmació se ha fet per nosaltres incomprendible també. Se ha negat á Boito la facilitat melòdica. En nom del sentit comú agraviat y desatés; en nom de la melodia y de la inspiració que brollan en lo *Prólech*, en lo *quarteto del Jardi*, en lo *plany de Margarita* en lo *duo* de la presó, en la escena de la mort de la ignocenta víctima de Faust, en la serenata y en lo concer-tant final del quadro del *Dissapte clàssic* y en la escena única del *epilech*, revindiquém per Boito, la qualitat que

ENRICH BOITO

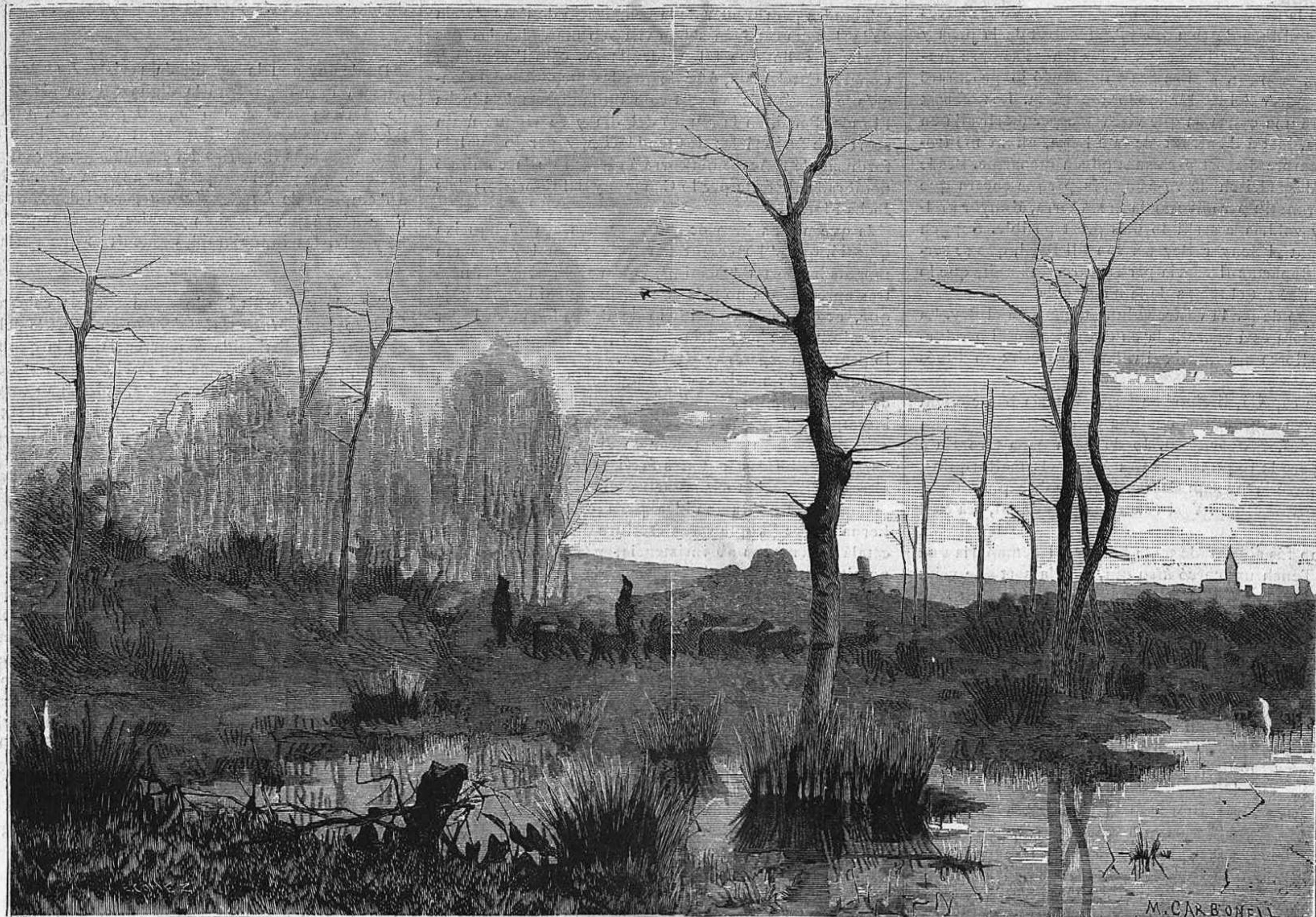
se li nega injustament y si las pessas citadas no bastan á probar la rahó que 'ns asisteix, poden afeigirshi encara lo ballable *Obertas* del primer acte, la frase de sortida de Faust, la primera escena del quadro del pacte, y la dansa de las coretidas.

La armonía é instrumentació de *Mefistofele* demostran los coneixements profunds de Boito en aquells difícils rams de la composició musical. *La Ridda del Sabba*, lo ball infernal que termina'l quadro del Broeken, posa en evidència al contrapuntista consumat. Es llástima que distreguin la imaginació de aquella difícil y notable pessa las pantominas y corredissas dels coreogràfich y de la comparseria.

Encar que casi no ho permetin ja los límits d' eixa revista, havem de dir quatre paraules de la execució que en lo Liceo ha lograt la nova ópera. Lo primer lloch, lo lloch d' honor, correspon al mestre Faccio, que ha alcançat un triunfo complert y merescut, fentse digne de la ilimitada confiança que en ell posaren l' autor y l' editor propietari de la obra. Podem assegurar ab orgull que l' àuditori de Barcelona ha sentit lo *Mefistofele* tal qual lo va crear Boito, y aquest es lo millor elogi que podem fer del mestre Faccio. Així ho comprenqueren los artistas y aficionats, tributantli una entusiasta ovació.

Las Sras. Ferni y Macaferrí y 'ls Srs. Barbaccini y Maini, encarregats de las parts principals, estiguieren á la altura de sa envejable reputació, y las masses corals, la orquesta y la banda del Sr. Bresonnier completaren lo bon èxit de la obra ab bona voluntat y fe. La direcció d' escena bé, las decoracions y trajes indignes d' un teatro de la llegua.

J. RODOREDA.

RIBERAS DEL LLOBREGAT. — PAISATGE DE CARBONELL

M. CARBONELL

DEL INTERMEZZO

(TRADUCCIÓ DE HFINE)

Molt, un temps, varem aymarnos
sens que 'ns ho diguéssem may,
y á casats molts vegadas
nos posarem á jugar.

May los colps, may las barallas
turbaren nostra amistat;
molt al contrari, 'ns besavam,
y reyam sense parar.

Mes un jorn, com noyets qu' eram.
d' ignorència virginal,
á amagarns, en lo jardí
nos posarem á jugar.

¡Y lograrem amagarnos
ab tan rara habilitat,
que may més en esta vida
nos tornarém á trobar!

BENJAMÍ GISERGA.

Nova York, Novembre 1880.

(cubá)

EL CAPELLÁ MORO DE LA LLONJA

(Continuació.)

El capellá plorant d'alegría va demaná lleccencia per poder parlar y dar les gracies á tothom per la elocuent demostració que acabava de rebrer del seu bon afecte; y se despenjá ab una especie de sermó que vá esser el primer y el derrer que improvisá en la seu vida.

—Senyor Bey y Senyors parents del Senyor Sayd, los digué, entre altres coses: Jo tenia una mala idea dels moros. Creya qu' eran tots com á cans de bou desfermats. Ho confés clar. Are veix que tots som fills d' Adam y Eva, y que els moros, encara que profesan una religió distinta de la meua, tenen bon cor axí mateix y saben corresponder al qui los fá bé. Fes bé diu nostre Senyor al qui t' fa bé, y fes també bá al qui t' fa mal; y are veix que la paraula de Deu es certa y que no pot mentir may; perque allá hont pensava trobarhi carts y aritjes, hi he trobat roses y clavells; y allá hont creya trobarhi la mort, hi trob la vida y la ditxa. Vosesmercés han estat el bras de Deu que m' ha salvat de la pena y de la miseria y per lo mateix jo los tendré sempre gravats dins mon pit. Y si se presenta ocasió jo procuraré corresponder del millor modo que sápia. Los ofereix desde ara una caseta en que visch y esper morir allá en Mallorca, just á l'enfront de la Llonja, ahont me trobarán sempre dispost per cuant pugan manarme. Desde are me despedeisch de vosesmercés perque encara que no tenga motiu per anyorar la meua terra, l'anor moltíssim y voldria esserhi lo més prest possible. Suplich per lo tant al Senyor Bey y á son fill Sayd, que se servisca donarme lleccencia per embarcarme anit, que lo ho agrahiré tot el temps de la meua vida.

Sou amo de fer la vostra voluntat, contestá el Bey. La meua galera está aparellada en el cap del moll per dur-vos á Mallorca ara mateix si voleu. Vos desitx un ditxós viatje.

—Pare capellá, li digué en Sayd. Estaria ben content si tornaveu á veuremos qualche vegada.

—Gracies, Senyor Sayd. Jo de bona gana tornaria á Alger, pero la roqueta mos tira á tots els mallorquins, y vosemeré ja ho sap: Casa mia per pobre que sia.

—Anauvosné, idó. Y si voleu res més de mí, ara es 'l hora.

—Si no fós abusar de tanta bondat, li demanaria una gracia. Tench un corcó á su qui, per la sort que veix qu' espera al patró de la barca, y com he sentit que deya que també l' havia comprat, voldría que el tractás bá y que l' posás en llibertat tant prest com li fos possible.

—Això sí que no pot ser, contestá 'n Sayd. Jo tench de passar comptes ab ell y de segú que els seus no serán tan bons d' aclarir com el vostro. Vos segurament ignorau que aquest patró fonch á Mallorca el meu mal amo, y la ocasió y motiu de les meues penades llàgrimes.

—¡Qué me diu!

—Ja hé comensat á tornarli el jornal. Ara 'm pagará la pena que me fé passar. Si l' voleu veurer, goytau per aquesta jelosía y el mirareu com trejina ayguá d' una part á l' altra. Y en trejiná per ara fins qu' haja trejinat la que jo vaitx trejinar per ell. Y alerta á la jarra que si la 'm romp, sabrá lo que és bá.

—Pero, Senyor Sayd. Deu mos mana fer bá al qui mos fá mal.

—Axó és segons la vostra religió. Tal vegada per

aquest motiu es millor que la meua; pero el patró no ha seguit may les vostres màximes; jo vos ho jur.

—Que pens que de vegades els homes pareix qu' han de menjar la gent, y en venir l' estrenyer se tornan més mansos que xotets de cordeta.

—Ay, pare capellá: si tots els arroms ó cristians fossen axí com el vostro Deu mana, y tenguen el cor tan bá com el vostro, demá mateix jo m' hi faria, y alliberaria al Patró Arnau.

—Idó, que ho fassa per mí, Senyor Sayd; totduna que puga que l' pos en llibertat, que ell ley agrahirá; jo ho sé ben cert.

—N' hajam parlat prou. Veniu, miraulo; ara passa; i el veys?

Y li mostrava al pobre patró que caminava pe l' mitx d' un camp de ortigues ab una jarra someral demunt l' espatal, tot suat y cansat, y rossegant una cadena que era més sobrada que la jarra. Una llàgrima de compasión va caure dels ulls del sacerdot, y en Sayd que ho repará li digué:

—¡Ay! Si tots els homes fossen com vós, el mon seria una gloria.

—No trobau, estimats, que parlava bá aquest senyor moro?... Jo també ho trob.

Com tot té fi en aquesta miserable vida, arribá l' hora p' el capellá de sortir d' Alger. En Sady l' accompanyá al moll ab una partida de cavallers moros, y al acte de embarcarse li doná una aferrada p' el coll que va esser d' amich.

El capellá trobá dins la barca una cambra ben guardada y arreglada ab un camarot molt net; y aquell vespre va dormir com un peix.

A la dematinada se despertá, mirá per un finestró, va veurer terra y tot s' alegrá pensantse qu' era Mallorca. Sortí defora y el capitá de la galiota el desenganyá dient-li que aquella terra era l' Illa de Fomentor ahont havian recalat á causa d' una tribunade y de la mar sorda que hi havia de llevant. Seguiren navegant tot aquell dia y la nit siguient sense res de nou, fins que á l' hora baixa de l' ondemá prengueren terra dins Cala Major, perque el capitá moro no s' atreví á entrar més endins per respecte á les galeres del Rey.

PERE DE ALCÁNTARA PENYA.

(Acabaré)

NOVAS

En las darreras reunions d' adjunts dels Jochs Florals celebradas pera tractar de la constitució de l' Academia de la llengua catalana s' han vist ben marcadas las dos tendencias de que tal Academia fos com l' acordá l' Congrés Catalanista, ó bá de que desentenentse del Congrés se constitúis tan sols com á filla directa dels Jochs Florals. Per fi, en la reunió del dia 7 se vingué á un acort que fusioná las dos tendencias, y per lo qual la formació de l' Academia corra á cárrec de la comissió nombrada al efecte per lo Congrés y del Consistori dels Jochs Florals.

Ja que no 'ns hem ocupat may fins ara d' aqueixa qüestió, que s' ha creut tan trascendental y que tan moguts ha portat los ánims, volem ferhi avuy las nostres apreciacions no més que perque quedin escritas, ja que, acordada la constitució de l' Academia casi per unanimitat, se 'ns podria pendre per afectada pretensió lo pensar en esperarne altra cosa.

Donchs bá: nosaltres creyem genuinament que l' idea de la formació de l' Academia de la llengua catalana es intempestiva, y si s' ens permet dirlo, poch justa. Per aixó no 'ns hem volgut ficar en si la feya l' Congrés ó l' s Jochs Florals: tant nos fa si surt del un com dels altres, perque de totes maneras ho creym un disbarat.

Confessem qu' es una idea que á primera vista enlluerna y que l' s que volen escriure ó saber de llegar lo catalá la demanan ab insistencia, però ara preguntrem nosaltres: ¿pot l' Academia desitjada arrivar á ser una autoritat entre tots los escriptors ab que compta nostra literatura? Qui després de vigiliadas y d' estudis veritables ha descobert, segons ell creu, l' us de certas paraulas y de determinadas formes ortogràficas ¿ho cedirá tot de bon grat devant de l' autoritat de l' Academia? Nosaltres respondem senzillament que no ho fariam. Se 'ns podrá dir que allàvors se l' obligarà, no deixantlo corre á certámens ó colaborar en certs llibres ó periódichs. Donchs aquí está l' injusticia de la cosa.

Y es també una idea anticipada. ¿Hi havia per ventura Academia castellana en los temps en que escribian los clàssichs castellans? L' Academia eranells, y al cap de temps y temps, ab las modificacions propias de l' època, l' Academia que s' ha format ab caràcter oficial ha reconegut lo llençatje y la construcció d' aquells com á modellos. Y així succeix entre nosaltres: tots los que escriuen bá son los académichs, y anys á venir se jutjará imparcialment qu' hi havia de bá en cada hu en sa manera d' escriure, per darho com á regla la

Academia que allàvors se formi. La llengua catalana, que reneix distinta de l' antiga, ara va formantse, y es impossible lo poder fixarla.

Que cada hu escriga com vulga mentres que l' fondo de lo qu' escriga sigui bo. Aquest principi demagògich en Gramàtica creyem que avuy es lo més conservador dintre del catalanisme literari. L' uniformitat seria avuy pobresa, mesquindat y falta de conviccions propias.

Per aixó es que trobem tan intempestiva la creació de l' Academia, que per altra part creyem que si cap dels dignissims membres que l' han de compondre abjura de sos principis gramaticals tan públicament sostinguts (altra cosa seria una fatal y punible indiferència) no ha de donar cap resultat positiu, com no siga l' de fer veure lo errats que han anat tots quants han creut trobar en l' Academia un remey y una definitiva fixesa en la nostra manera d' escriure.

Dit aixó, que per alguns será una mala profecia, encara que per nosaltres no siga més que una *perograllada*, no obrirém més la boca per contrariar á la próxima Academia, perque no volem ser motejats d' irreverents, y esperaré los resultats que ha de donar.

S' ha constituït en nostra ciutat una *Germandat Catalanista de Nostra Senyora de Montserrat* pera l' mu-tuo socors en cassos de malaltia. S' estan ja repartint las circulars, redactades en catalá, pera l's que vulgan inscriures, ab una fulla adjunta que aqueixos han d' cumplir. Desitjem bona vida á la nova Germandat, y felicitem per sa bona idea als iniciadors.

Nostre distingit amich l' ilustrat escriptor D. Joseph Balari y Jovany ha obtingut per unanimitat lo primer lloc de la terna en las oposiciones celebradas en Madrid pera provehir la càtedra de llengua grega en nostra Universitat, vacant per la mort del malaguanyat D. Antoni Bergnes de las Casas. Lo felicitem ab tot lo cor y esperem que, confirmada per la Superioritat la resolució del tribunal d' oposicions, lo veurem aviat desempeñant aquella càtedra ab gran satisfacció de tots quants sabem lo molt que l' Sr. Balari ha treballat per las lletres catalanas.

En las oposicions á catedràtichs auxiliars de nostra Universitat, en la facultat de Filosofia y Lletres, han sigut també colocats en lo primer lloc de las respectivas ternas nostres estimats amichs los joves catalanistas D. Antoni Rubió y Lluch y D. Frederich Schwartz. Los doném nostra més entusiasta enhorabona.

Desde any nou la acreditada revista *La Renaixensa* passarà á ser diari. Será la digna corona als deu anys de glorirosa existencia d' aquell periódich, unich eco fidel y verdaderament important en Barcelona de las manifestacions literaries del catalanisme, durant aqueix período, que pugui comptar per anys sa vida. Felicitem á l' empresa de *La Renaixensa* per tal determinació, y l'animém á que la posi en práctica, desitjant que'n surti bá y salvi las innumerables dificultats que porta en sí.

Notable y escullit fou lo segon concert celebrat per la *Associació Musical Catalanista* en la vetlla del 3 del corrent. Una distingida concurrencia, en la que figuraven representants de totas las publicacions, societats y academias artísticas de Catalunya, aplaudí ab entusiasme totes las pessas del programa, que foren magníficamente executadas per los Srs. Elías, Roig, Pujol, Cendra, Daniel (M.), Valdealde, Salvans y Baixes. Per un particular obsequi á la *Associació* hi prengueren part los alumnos de la *Academia Melo-dramática*, que ab tant acert dirigeix D. Feliciá Paredes y l' distingit violinista D. Andreu Fortuny.

També f' u en extrem concorreguda la vetllada literaria-musical que tingué lloc en los salons del *Centro de la Unió Mercantil*, celebrada per la secció recreativa de la propia societat. S' executaren escullidas pessas de Gounod, Verdi, Flotow, Monasterio y Arditi, per los Srs. Caellas, Bonnin, Imbert, Masriera (E.), Vazquez y Pàllarols, y s' llegiren treballs literaris dels Srs. Pirozzini, Cester, Verdú, Company, Fayos y Masriera (Artur).

Per lo professor Novi han sigut descobertas en las inmediacions d' Herculano las ruinas d' unas magníficas thermas ó banys romans.

Lo distingit catedràtic de nostra Universitat don Gayetá Vidal de Vafenciano ha sigut nombrat correspondient de l' Academia de Bellas Arts de San Fernando. Lo felicitem per tan merescuda distinció.

Han sigut ja colocadas en la magnífica catedral de Barcelona les dos grans vidrieras inmediatas al creuer, d' uns dotze metres de llargaria cada una. Obra del distingit pintor D. Agustí Rigalt y dels coneiguts fabricants de vidrieras Srs. Amigó, son sens disputa la més important obra verificada desde la comensada si bé lenta restauració de dita Santa Iglesia, y las fa molt recomanables l' armonia de sos colors ab las demés del àbside y la ben entesa combinació de sos dibuixos. Conté la una las imatges de Santa Tecla y Sant Jordi, y l' altre las dels apòstols Sant Pere y Sant Pau.

Necessari es are que sian tretas las inutiles parets exteriors que perjudican lo bon efecte d' aquestas vidrieras.

En lo passat número diguerem que l' retrato de D. Carles de Gimbernat havia sigut pintat per D. Manel, devant dir per D. Joseph Marqués.

Tenim lo sentiment de consignar que l' dia 4 del corrent mes morí casi repentinament D. Ignasi M. de Ferran, catedràtic de Dret Polític de nostra Universitat literaria, y condecorat ab la creu de cavaller de la ordre de Carles III. Las numerosas simpatias que tenia guanyadas y sos rellevants mèrits com a jurisconsult, economista y escritor públic, fan per demés sensible la prematura perdua del senyor Ferran. Acompanyem en son dolor á sa apreciable família.

Han visitat nostra Redacció á més dels periódichs qu' anunciam en un de nostres números anteriors los que van á continuació:

La Gaceta de Cataluña, El Correo Catalán, La Correspondencia Catalana, El Obrero, la Marsellesa, L' Excursionista y El Palaçion.

Las Barras Catalanas, Gracia; La Patria Catalana, Valls; La Voz del Pirineo, Puigcerdá; Diario de Villanueva y Geltrú; El Guixolense, El Gerundense, Semanario de Igualada y La Voz, de Colera.

El Diario Español, El Bien Público, La Batuta, El Iris, El Porvenir de España, El Trovador, El Alumno Médico y El Libre-cambista, de Madrid.

El Comercio, Málaga; Álbum Literario, Málaga; La Luz Comercial, Valencia; El Pimiento Riojano, Haro; El Defensor de Granada; Nuevo Avisador, Zaragoza; La Voz de Santander; El Mercantil Zaragozano; El Nuevo Fénix, Málaga; El Buscapié, Lugo.

La Correspondencia de Cuba, Habana; La Opinion, de Cienfuegos; El Agente, Boletín Mercantil y El Buscapié, de Puerto Rico; La Aurora del Yumuri, Matanzas; La Oceanía Española y Diario de Manila; España Moderna y El Correo Español, Buenos Aires; Las Novedades, de New-York.

ILUSTRATS.—O Atheneu, Porto, L' Esposizione Italiana del 1881, Milan; La Ilustración Militar, Madrid; La Ilustración Andaluza, Cádiz; El Viajero Ilustrado, Barcelona; y La Ilustración Universal, de Madrid.

LLIBRES REBUTS

MEMORIAS DE LA ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONES CIENTÍFICAS.—Acaba de publicarse y havem rebut lo primer volum de tant important obra, que compren los anys 1876 y 1877, y de la que en lo passat número prometerem ocuparnos ab alguna detenció.

Digne es per cert d' ella, puix dit llibre pot titolarse original en son gènere en Espanya, utilissim pera donar peu á majors investigacions, y evident prova del esperit patri é investigador de l' Associació que l' ha donat á llum.

Si bé tant del segle passat com de principis del present no faltan en Espanya bons llibres de distingits viatjadors, descollant entre 'ls ilustrats los *Recuerdos y bellezas de España*, obra de D. Francisco X. Parcerisa y de sos erudits colaboradors literaris; no obstant, no estan formats generalment ab lo método y detalls que permet la relació detinguda de cada excursió, feta exprofés una volta reunits los datos, investigacions y treballs artístichs d' una colectivitat, en lo que nos han precehit ja moltes nacions, publicant obras consemblants á la que 'ns ocupa.

De vint y vuit excursions verificadas en las quatre provincias catalanas, si bé la major part corresponen á la de Barcelona, dona compte l' repetit volum, y en ellas no solament la naturalesa del territori, sinó sos monuments arquitectónichs y arqueològichs de tota mena, costums, tradicions, llenguatge y no cal dir que també l' historia de cada localitat; restan apuntats d' una manera clara, concisa, tal vegada massa breu, mes sempre adequada á lo que permet la durada d' una excursió feta sens subvenció especial y sols per amor á l' estudi y privantse dels esbargiments que s' ofereixen en los días no laborables.

Entre preciosas observacions geològicas, trobem també en ditas Memorias important transcripció de lápidas y documents, particularment en las excursions á Ripoll,

Nuria y Sant Joan de les Abadesses, Tarrasa ó la antiga Egara, Poblet, Sant Cugat del Vallés, Vich y Campodon, etc.; y en altres memorias se parla de la Ranxeria dels Celtes primitius en la vila de Conques (provincia de Lleida); de la necessitat de la conservació y restabliment de las costums catalanas; y de la conveniencia del estudi de las mòntanyas; materias totas utilíssimas, y que vist l' interès creixent de las repetidas Memorias, fan augurar molt favorablement dels volums successius que, segons diu lo ben escrit prefaci, seguirán publicants.

En la part artística, tots los fotografiats, de que donem una petita mostra en la última plana, efectuats ab pulcritud en l' obrador de D. J. Thomas y Bigas; son fidelíssima reproducció de dibuixos originals dels excursionistas, reproduïts per los coneiguts dibuixants Morell, Serra y Pausas, Garriga y Ayat; essent de gran valor aquestas reproduccions fetas ab escrupulositat, y comprendent detalls arquitectónichs y altres objectes de singular interès que difficulten cabuda en obras de majors aspiracions ó de més ample camp.

No para aquí, no obstant, l' interès d' aquestas Memorias, puix ademés de l' index general están enriquides ab un altre especial index analítich ó sia de noms y coses, que no sols facilita son exàmen, sinó que dona per ell mateix una sumaria idea de tot lo notable que s' enclo en las comarcas visitadas. Imitació millorada aquest index dels sumaris tan interessants d' alguns antichs llibres, forma, diriam, un especial inventari indicatiu de noms y coses, no tan útil encara avuy dia com ho serà á la posteritat.

Omitint moltes altres consideracions que fácilment s' ocorrerán á nostres llegidors, no podem menos de concloure elogiant lo repetit llibre y fent mèrit de que es una nova mostra de la reconeguda laboriositat de la memorada Associació, la que té ademés en curs de publicació l' segon volum de l' *Album pintoresch monumental de Catalunya*, adornat ab grans y primorosas láminas heliogràficas; ha donat á llum un preciós llibre especial del monestir de Poblet ab dinou heliografías, y té ademés en vias de publicació altres àlbums especials; tot sens perjudici de las excursions, conferencies setmanals, informes y demés treballs á que 's dedica.

L' obra forma un volum de 284 planas, ab uns 30 grabats, en venda en lo local de dita Associació, carrer del Paradís, núm. 10, pis 2°, y en las principals llibreries.

BELLAS ARTS

Han cridat l' atenció dels amants de las Bellas Arts y dels artistas en general, los envíos de Roma que últimament han fet los pensionats senyors Más y Fontdevila y Llimona.

Lo primer ha enviat un quadro representant á uns pescadors d' ostras en lo llach de Venecia, obra que com poden haver llegit nostres lectors en los periódichs d' aquesta localitat, ha sigut en general ben rebuda y apreciada.

Dihemhi nosaltres també nostre parer.

La obra en qüestió, perteneix de plé á la escola *impressionista*, y sapigut es de qui haja tingut la benevolència de llegir nostres revistas, que l' gènere modern no es altament simpàtic, per lo que no es gens d' estranyar, que per més que l' quadro del senyor Más causi cert mal efecte á primera vista, nosaltres haguém passat temps y més temps admirantlo, única manera de descubrirhi las innumerables bellesas que conté, y diquem are qu' es una obra d' art que per si sola accredita de bon pintor al artista que la ha executada.

Lo celatje del quadro està pintat de ma mestre, ab una vigorositat que ja es propria al senyor Más, y en la que se hi descobreix lo profund estudi del natural. L' aigua es tot lo transparente que pot esser, dat lo poch fondo del llach y las algas que forman lo seu llit. Los llunys estan tractats ab gran coneixement de la visió óptica, y las figures son en general ben dibuixadas. Mes lo que per nosaltres es superior á tot lo que deixém dit, es aquella llum crepuscular tan ben sentida y millor aplicada, que fa del quadro una obra notable.

Com á colorit, precis es que confesém, per més que siguém partidaris de la escola en qüestió, que l' trovém un xich monòtono y apagat, cosa en part excusable á la llum de la hora representada.

Lo grupo format per la barca de primer terme, es també, á nostre entendre, bastant confós, y aixó se deu, á més de lo que deixém dit respecte al colorit, á la abundancia de accessoris de dessobre la barca y á la agrupació de las quatre figures que entre dintre y fora d' ella se hi veuen. D' aquestas figures debém fer especial menció de la dona de primer terme, que està apuntada ab elegancia y colorida ab acert y de lo tors de un noyet que te apoyada sa testa entre sus mans, qual dibuix es correctíssim y la expressió cautivadora.

Lo conjunt, es com havém dit, un xich antipàtic á primera vista, sobre tot per las personas poch entesas en art, mes á mesura que un lo contempla va descubrinti las bellesas y arriba á causar no sols una impressió agradable sinó que se hi nota en ell bona cosa de poètic sens apartarse de la realitat, que es per nosaltres l' efecte que deu fer tot paysatge ó marina.

Felicitem donchs al señor Más per sos avensos y á la Corporació que lo pensioná per lo resultat obtingut.

**

Poch temps fa que 's troba en Roma lo jove escultor senyor Llimona y per lo tant es lo resultat de son primer envío lo busto de sacerdot del Imperi romà que se troba exposat en lo nou Consistori de nostre Palau municipal.

Lo citat busto se recomana á nostre entendre per son modelat, especialment en la cira. En ell no se hi veu més que treball d' execussió, y encare aquest limitat fins á cert punt, puig que trovém que te poch cráneo y 's ressent molt de la copia del natural, que sens dupte deu esser, puig en la expressió d' aquella cara no hi veym al senador de la decadència golós y lasciu, sinó á un pobre home al que sa obessitat lo fa assemblar á un dels tipos aquells.

No per aixó vo'ém fer un gros càrrec al senyor Llimona, puig poch temps fa, com havém dit, que es pensionat, y lo que sols se hi deu veurer en dita obra es que en curt temps ha progressat y que lo camí emprès es bò, cosa que lo escultor ha lograt y que no se li pot demanar més per ara. Sols lo bon desitj nos ha fet escriure las anteriors observacions no dupertant de que en lo próxim envío lo senyor Llimona afeigirá idea á la execussió.

**

En la *Exposició-Parés*, havém tingut lo gust de veurerhi diferents quadrets deguts al pinzell del senyor Roig y Soler, representant algunes marinas y paysatges de Venecia, que per cert han cridat ab justicia la atenció dels intel·ligents. Aquets quadros se recomanant per la part de colorit y dibuix, com de perspectiva aérea y arquitectònica y composició. Lo colorit està aplicat ab seguretat, y es lo dibuix correcte; la composició eleganta y plena de veritat.

Los conjunts son per lo tant agradabilíssims.

També habém de tributar nostres majors elogis al senyor Armet, en qual últim paysatge que li havém tingut lo gust de admirar, havém notat que 's separava del convencionalisme de colorit que tant criticat li ha sigut y que encar se deixa veurer en lo cim de ls arbres que hi han en dit paysatge. Aquest es ben compost y la llum reflectida en l' aigua pintada de ma mestre, venint á acreditar una vegada més, la justa fama que de bon pintor gosa lo senyor Armet.

Lo celatje es l' únic del quadro, á nostre entendre, que mereix censura. En efecte, no es de are, sino de sempre, quan dit artista vol pintar un cel-pur y seré no hi dona transparencia y sembla una cortina blavenga. Aixó fa que á fi de que 'ls arbres no semblin retallats los hi dona certa transparencia en los alts, que apartantse de la realitat lo condueixen al amanerament ó convencionalisme que se li critica.

Lo conjunt cautiva, y lo colorit en general es just y vigorós.

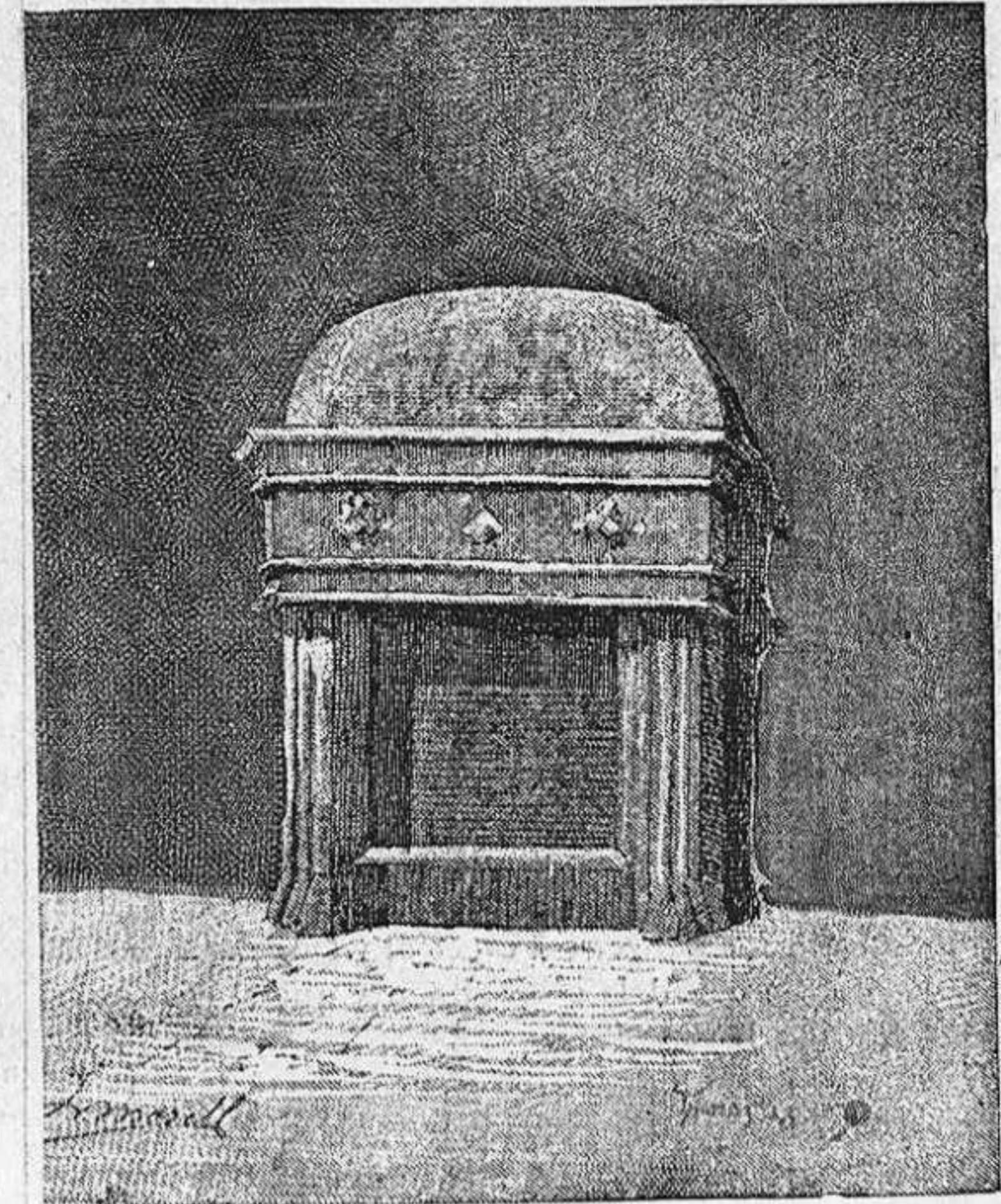
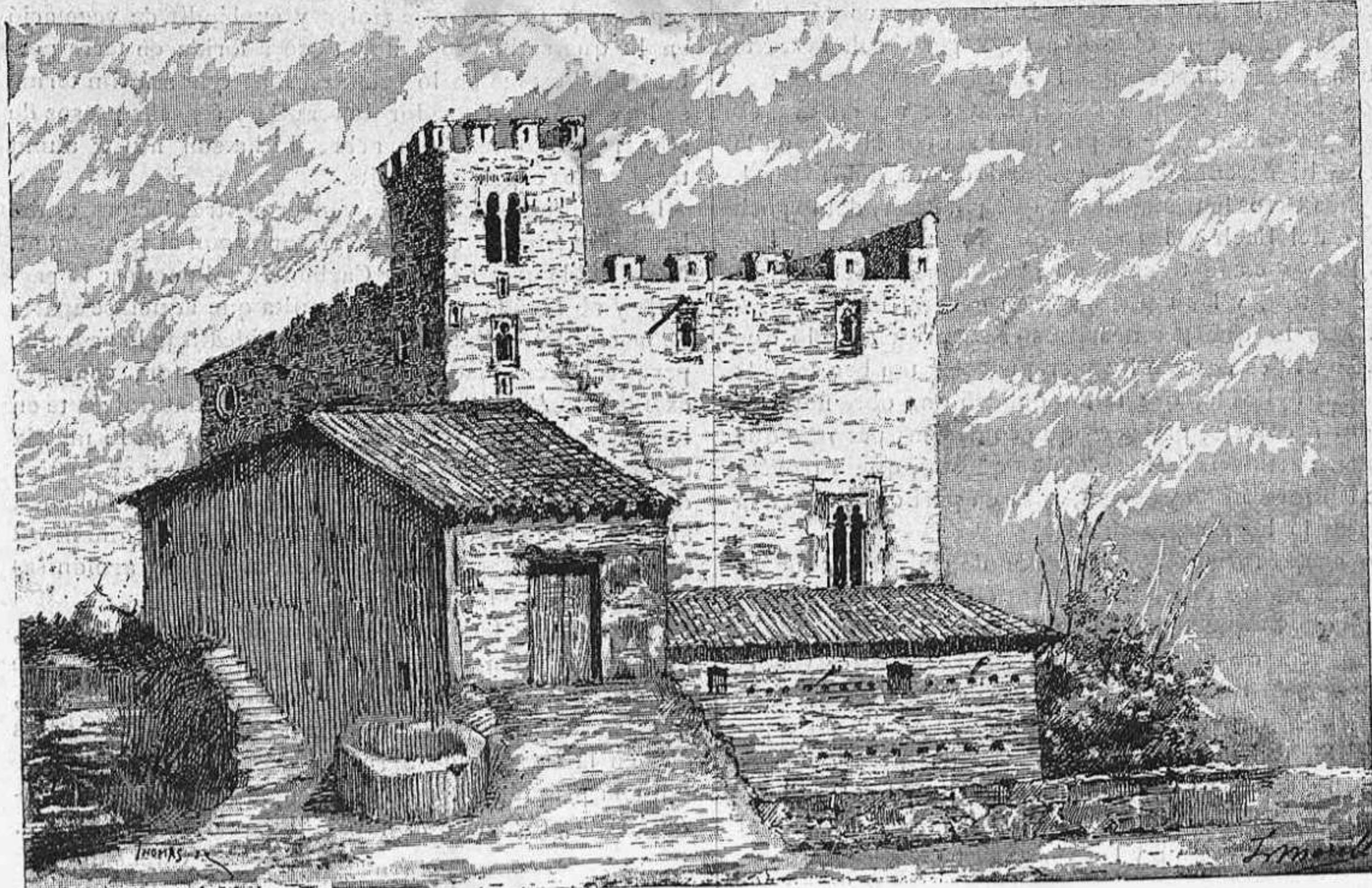
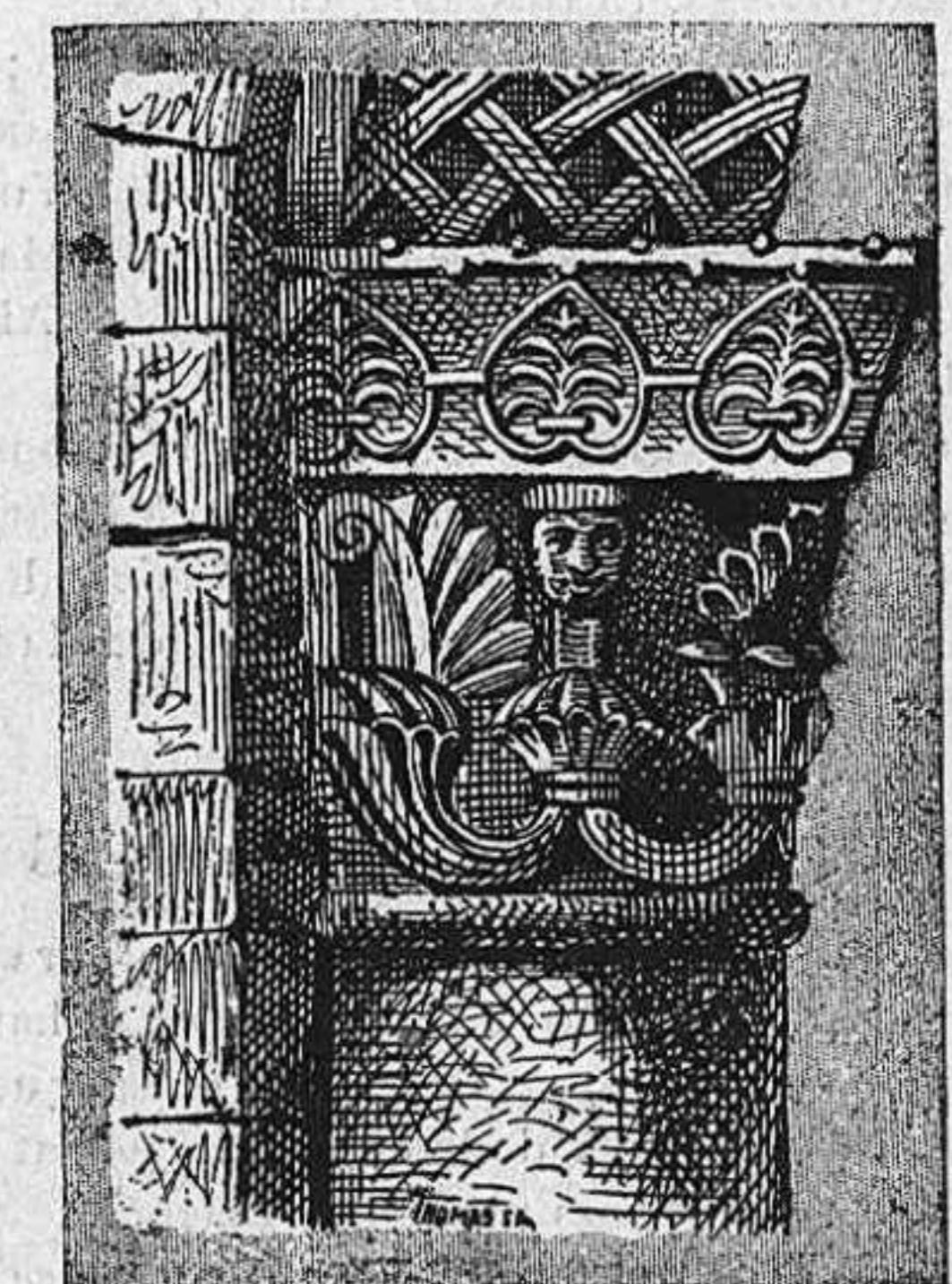
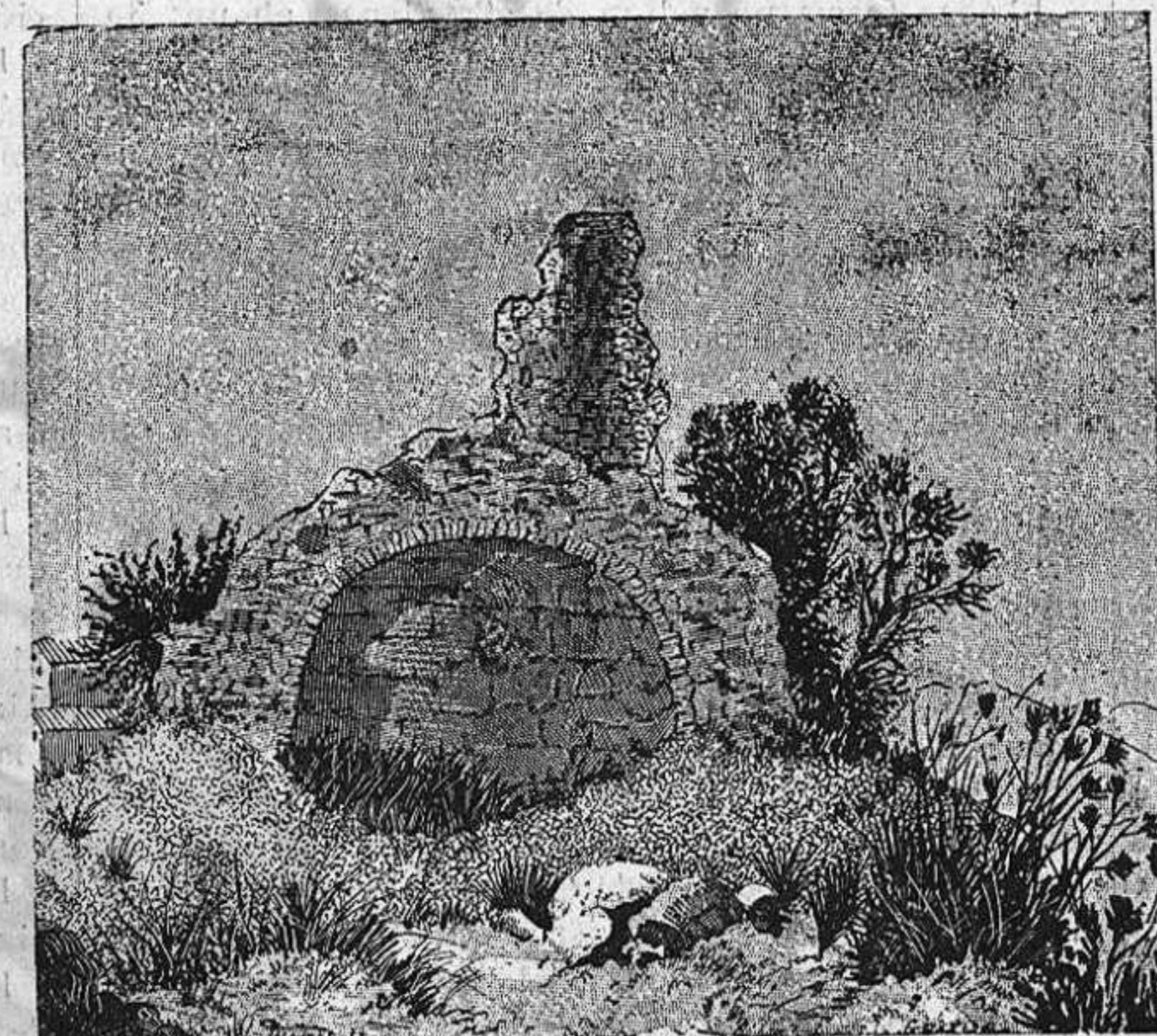
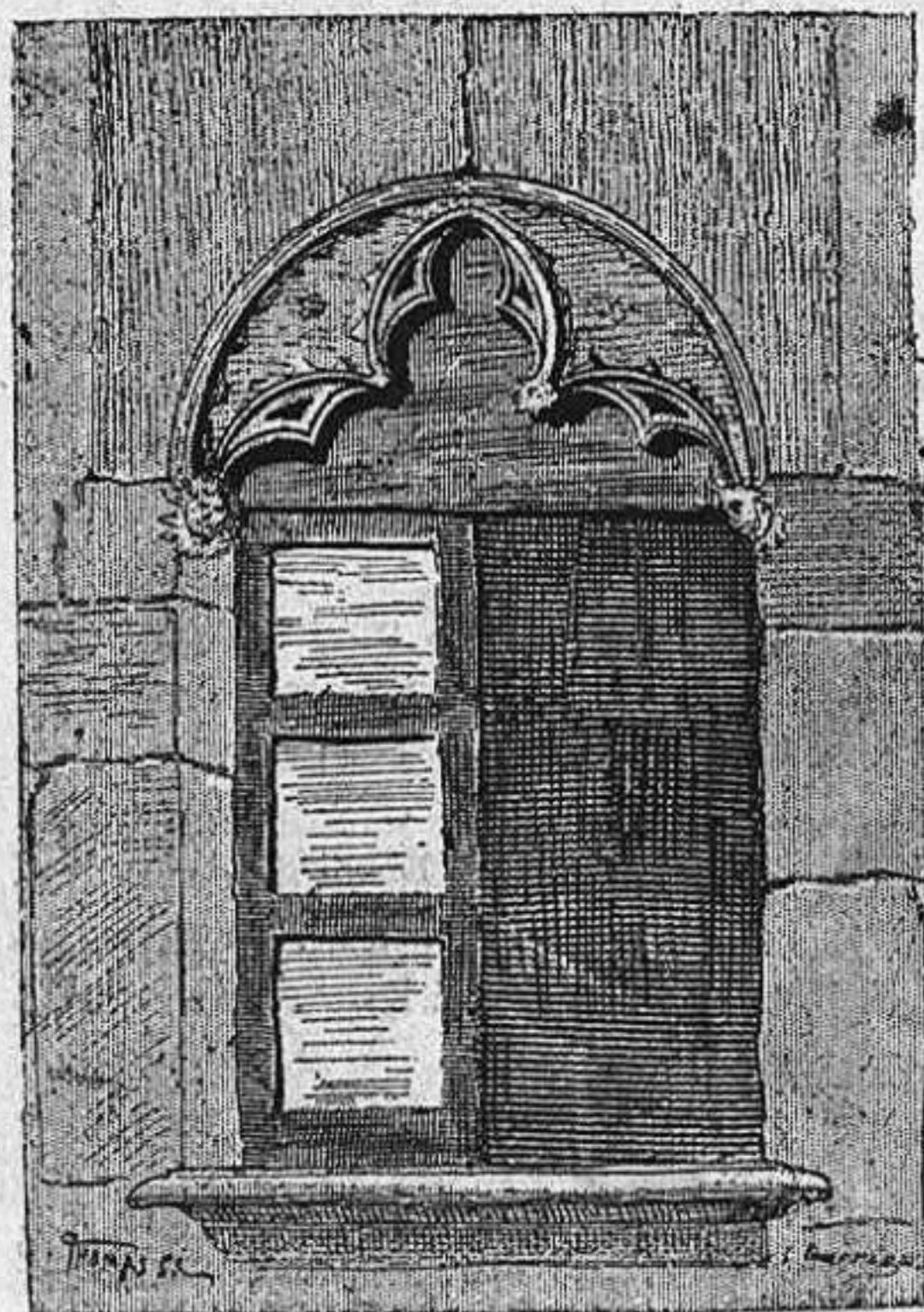
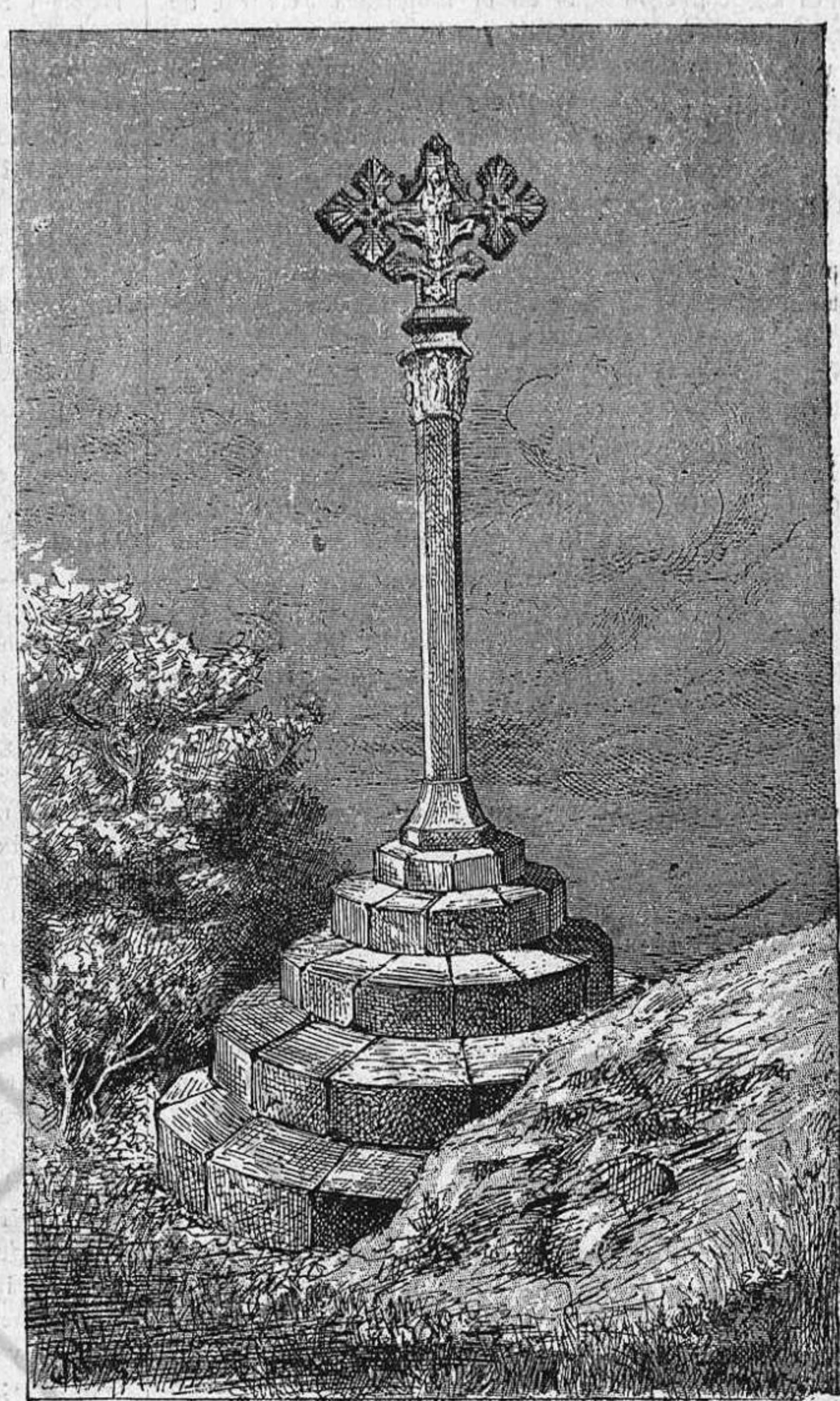
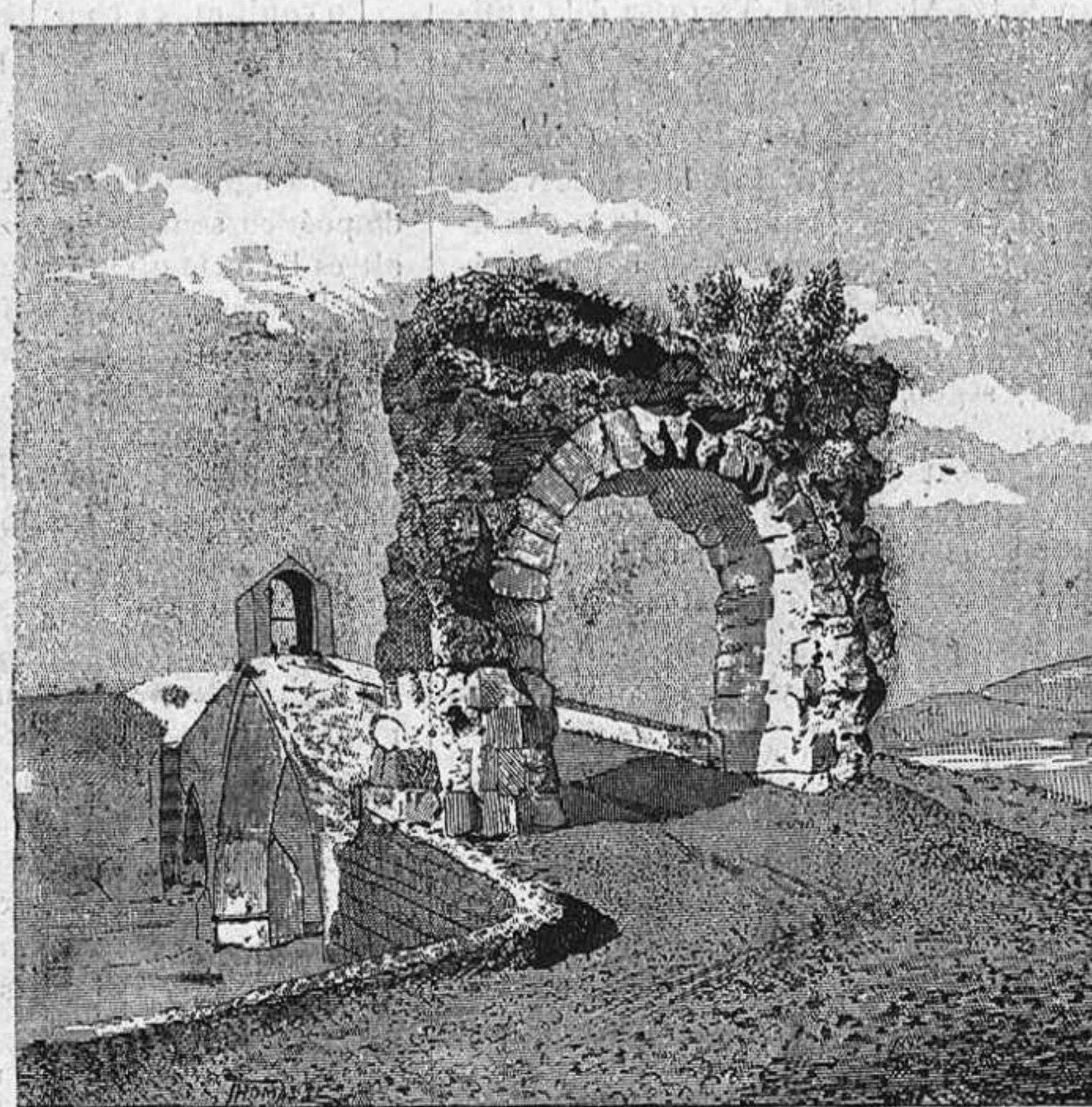
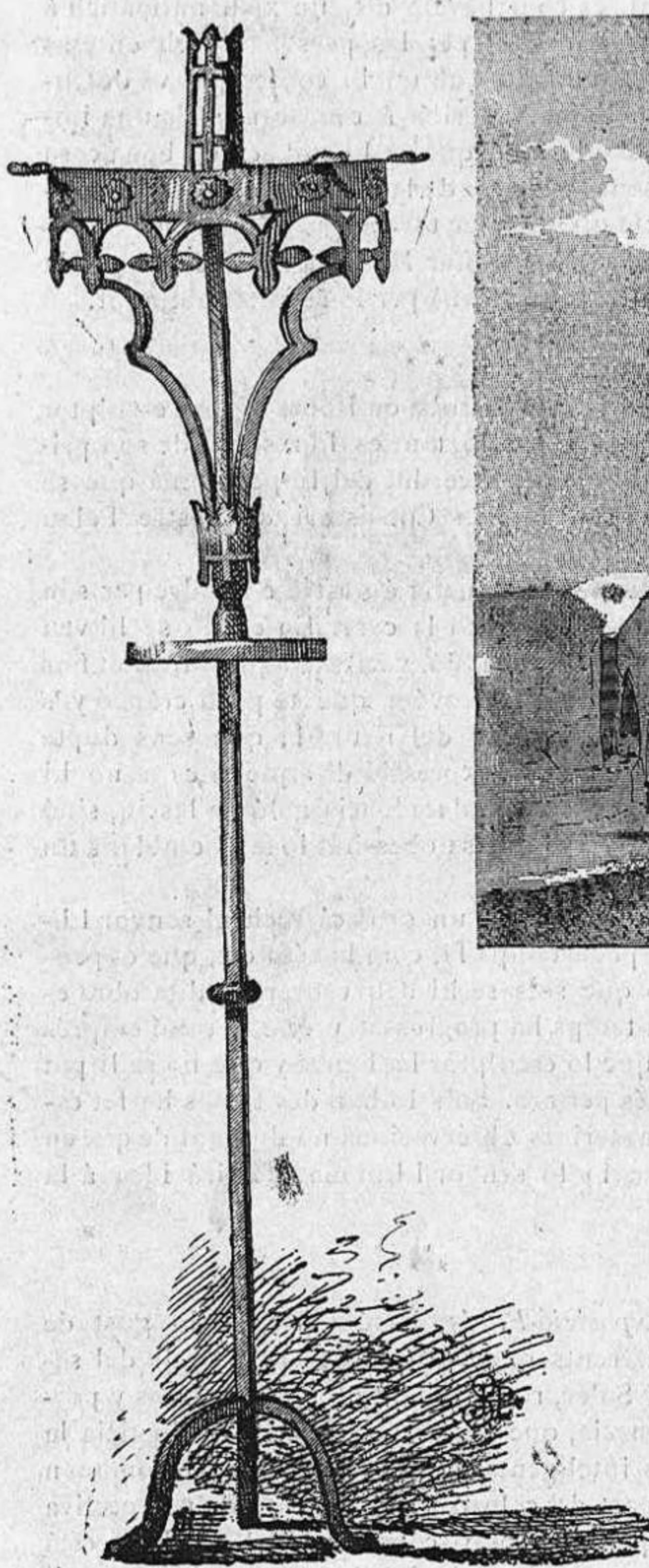
Del jove pintor senyor Carbonell havém tingut ocasió de veurer un' altre obra poètica com totas las sevas, plena de esquisit sentiment, composta ab gust, mes pobre de colorit. Lo quadro se titula *Pobre mare!* y representa un paysatge rioler y expléndit de vegetació en lo que se hi veu á una tortora ferida en terra portant una espiga en lo bech, en tant que á l' últim terme se hi veu á un cassador buscantla y á pochs passos de ella, posat sobre d' un arbre, hi ha son niu d' ahont treuen los capets sos petits.

L' assumpto, com poden veurer nostres lectors, es delicadíssim, mes la execussió no correspon al pensament. Nos sembla que 's senyor Carbonell vol poetizar lo paysatge y ab això fa mal, puig resulta que aquell se aparta de la realitat. Dihem que procura idealizar lo paysatge, perque havém vist altres obras de l' autor, com per exemple lo *Retorn de la fira*, en que la naturalesa té en lo senyor Carbonell un fidel intérprete y en lo mateix quadro de que 's tracta te algun detall pintat ab justesa de tons com es la tortora ferida. Si lo senyor Carbonell al pintar lo paysatge prescindís del assumpto que hi vol inclourer després, sus obras hi guanyarian y armonisaria una cosa ab l' altre.

Dos retratos fets ab valentia y de un xich antipàtic, pintats per lo senyor Borrell, y altre degut á un deixable del senyor Caba, que 's fa recomanable per son dibuix, son altres obras que també se han exposat aquests últims dies en la *Exposició-Parés*.

En la pròxima revista nos ocuparem dels pochs treballs escultòrichs que havém tingut ocasió de veurer.

A. GALLARD.

MOSTRA DELS GRABATS DEL PRIMER VOLÚM DE LAS MEMORIAS DE L' ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

Canalobre de San Bartomeu de la Quadra. — Pont del Diable (Martorell). — Creu d' Abrera. — Pica d' ayga beneyta de Valldoreix. — Finestra ojival de Monçada. — Ruinas d' Olèrdula. — Capítell de Ntra. Sra. del Camí en la Garriga. — Castell de Vilassar. — Escalfador d' una sala del castell de Vilassar.

Reservats els drets de reproducció artística y literaria || TIPOGRAFÍA DE EVARISTO ULLASTRES, RONDA DE LA UNIVERSITAT, 96. BARCELONA || S' envian números de mostra fora de Barcelona